

Indeling Openbaring

- Openb. 1:1-8   **Proloog**
Openb. 1:9-20   **'Hetgeen gij gezien hebt'**
Openb. 2-5   **'Hetgeen is'**
                  - op aarde
                  - in de hemel
Openb. 6-22:9   **'Hetgeen na deze geschieden zal'**
                  - zeven zegels
                  - zeven bazuinen
                  - **zeven schalen**
                  - voleinding
Openb. 22:10-21 **Epiloog**

We zien in hoofdstuk 16 alle zeven schalen langskomen. Je ziet in de opbouw van het schema dat we vlak voor de 'voleinding' komen. Het grootste gedeelte vanaf hoofdstuk 6 tot en met hoofdstuk 16 is als een duel tussen mens en God. En wat mij daarin treft, is het enorme geduld dat God heeft.

Bij het lezen van hoofdstuk 15 denk je: 'Lieve help, wat een bak ellende komt eraan!'

Als je dit hoofdstuk los gaat lezen dan zou je bijna niets meer met God te maken willen hebben en krijg je de situatie dat sommige mensen roepen: 'God is een tiran! Moet je toch eens lezen in die Bijbel van jullie. Wat een God, wil je daar nog iets mee te maken hebben?' Ook wanneer men bijvoorbeeld een Psalm heeft gevonden die wat negatiever van toon is, of wanneer men leest over de verwoesting van Kanaän en de volken die daar waren. Zo ook hoofdstuk 16.

Ik hoop dat als je deze Bijbelstudie al die zestien keren gevolgd hebt, je doorhebt **welk een geduld, welk een genade God heeft met ons, met de wereld**. Dat er tijd genomen wordt. Allereerst in de aankondiging en door de effecten van de zeven bazuinen. Er wordt tijd genomen. Zoveel tijd om tot God te komen. En met die ogen lezen we ook hoofdstuk 16.

Nogmaals: dit hoofdstuk kun je alleen maar begrijpen als je het houdt binnen de lijn van heel het boek Openbaring. Je moet God kennen en daarom het belang van Schriftverklarende Bijbelstudie – en niet zomaar hap snap teksten pakken – waardoor je dit soort teksten gaat begrijpen. Sowieso is hier een belangrijke les aan te koppelen van hoe je de Bijbel leest. Bij bijvoorbeeld dagboeken is het soms heel makkelijk om bepaalde teksten te vermijden. Een dagboek gaat bijvoorbeeld niet beginnen met het boek Klaagliederen en heeft niet delen uit Leviticus en Numeri aan het begin. En ook de moeilijkere teksten zoals de oordeelsteksten van Jeremia, Jesaja of Ezechiël worden vaak vermeden. Ook doen we dat soms zelf als we gaan Bijbellezen of preekthema's zien. En toch, toch moet je soms door dit soort teksten heen om te kunnen begrijpen wie God is. Zo ook het tussenstukje, vers 5 tot en met 7, van hoofdstuk 16 waarin door de hemel wordt bevestigd dat God rechtvaardig is in wat Hij hier doet.

Wij mensen denken al heel snel: 'Wat moet je met zo'n God Die al deze dingen doet? Kun je in zo'n God geloven, is dat dan liefde wat Hij doet?' Of, zoals sommigen in de kerk zeggen: 'Ja, maar dat is de God van het Oude Testament, daar hebben we niks meer mee te maken'. We zien in hoofdstuk 16 dat Hij doet wat Hij zegt en doet wat Hij beloofd heeft. Juist dát wordt zichtbaar. Eén God die je moet gaan leren kennen met geopende ogen door de Heilige Geest. En daar ligt de kracht om juist aan deze teksten niet voorbij te gaan, maar om dóór te gaan.

In het boek Openbaring komt God niet naar voren als een onberekenbare God maar als een genadige God. En dat is heel raar in ons denken en hoofd dat de genadige God hier tevoorschijn komt. In die zeven jaar komt een enorm geduld naar voren. Zoals een ouder die z'n tong zit te verbijten als de kinderen continu rare dingen aan het doen zijn en denkt: 'Wanneer ga ik ingrijpen? Ik geef ze nog even een kans. Er volgt nog één waarschuwing'. Dát. Een liefdevolle Vader Die Zijn kinderen ook

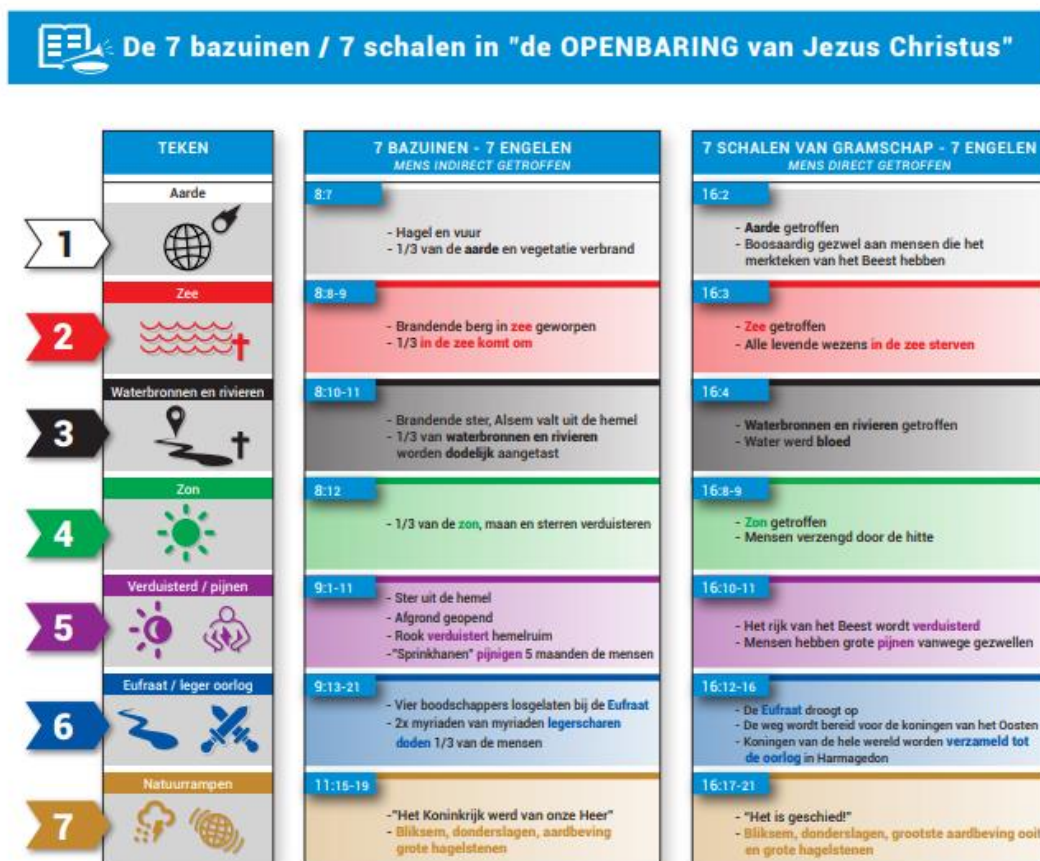
tuchtigt. In Openbaring 16 zien we dat het gaat over aardbewoners die God lasteren en tegen Hem ingaan.
Laten we gaan kijken.

Aan het eind van hoofdstuk 15:7 lezen we over één van de vier dieren die de zeven engelen zeven gouden schalen gaf. Het is het antwoord op de zeven schalen – de gebeden van de heiligen – die als reukwerk door God ontvangen worden. De vraag van de heiligen: ‘Here, Here, hoelang duurt het nog voor U rechtvaardig oordelen zal?’ waren de zeven schalen die als het ware naar boven gingen. En nu worden de schalen omgedraaid en God geeft antwoord op dat gebed.

De zeven engelen gieten hun schalen uit

1. ‘En ik hoorde een luide stem uit de tempel zeggen tegen de zeven engelen: Ga en giet de schalen van de toorn van God uit over de aarde.’

We zien een aantal teksten met af en toe een tussenvers. Het boeiende is dat, als je deze plagen gaat volgen, je ziet dat het niet zomaar plagen zijn.

Je ziet op het schema dat de bazuinen en de schalen een link met elkaar hebben. Maar wat is het grote verschil tussen de zeven bazuinen en de zeven schalen? Er gebeurt namelijk niet hetzelfde. **Wie werden getroffen bij de zeven bazuinen? Telkens eenderde deel. Bij de zeven schalen zien we dat het om heel de aarde gaat en dat iederéén getroffen wordt die het merkteken van het beest draagt.** Is de Gemeente bestemd tot het oordeel? Nee. Maar nadat de Gemeente is opgenomen, komen er nog mensen tot geloof en wonen nog op de aarde.

2. *'En de eerste ging en goot zijn schaal uit over de aarde, en er kwam een kwaadaardige en schadelijke zweer bij de mensen die het merkteken van het beest hadden en die zijn beeld aanbaden.'* (Zie ook Exodus 9, 6e plaag.)

Over hén komt het oordeel, laat dat duidelijk zijn. Dat is de bestemming van deze mensen, niet de bestemming van de gelovigen, niet de bestemming van de Gemeente. Want dat is niet hoe God is, God is rechtvaardig. **En als je gerechtvaardigd bent in het bloed van Christus, ben je vrij van oordeel!** Stop dat in je hoofd en laat dat nooit meer los.

Hier staat dus heel duidelijk wie het treft. Het verschil met de bazuinen is dat het om eenderde deel gaat, een duidelijk aandraaien van de duimschroeven, God geeft een duidelijke waarschuwing. Het effect was zichtbaar met het doel: bekering. Zelfs in dit hoofdstuk lezen we meerdere malen: *'en zij bekeerden zich niet'*. Dat geeft aan dat er ruimte was tot bekering.

Misschien een harde, maar duidelijke uitspraak: **Een ieder die nog geen 'ja' tegen Jezus heeft gezegd, is in het bezit van satan, oftewel de duivel, het beest.** Er zijn maar twee keuzes: je bent van Hem of niet van Hem. Ook vandaag al. Sommige mensen zeggen: 'Ik heb nog geen keus gemaakt voor Jezus'. Dat hebben ze echter wel, want ook 'nee' is een antwoord. En dat is naar jongeren toe misschien hard om te zeggen, maar het is wel de waarheid. Als je over Jezus hebt gehoord en zegt: 'Nu nog niet', of allerlei andere argumenten die je kunt verzinnen, het antwoord is gelijk aan 'nee' totdat je 'ja' zegt en het evangelie aanneemt. Hier in hoofdstuk 16 is dat niet anders. Gelukkig is er hier wel die ruimte om te bekeren want dat is de bedoeling.

De eerste plaag is dus kwaadaardige zweren bij de mensen. Het verwijst naar de plagen in Egypte en de verharde houding van Farao die niet onder de indruk raakte. In Exodus lezen we ook dat de plagen in heftigheid toenemen.

3. *'En de tweede engel goot zijn schaal uit in de zee, en die werd bloed, als van een dode. En elk levend wezen in de zee stierf.'*

Dit verwijst naar de eerste plaag in Egypte waar de rivier de Nijl in bloed veranderde. Maar wat we hier in deze tekst lezen is een enorm effect en niet alleen van ach, het water is nu rood geworden. Je moet je bedenken welk effect het had, want er staat: *'En elk levend wezen in de zee stierf'*. Vandaag de dag met de klimaatverandering en al het plastic in de zee, zie je al wat voor dramatisch effect het heeft, laat staan wat het doet als er geen leven meer in de zee is. De consequenties zijn enorm. Maar het interessante is dat hier nog gesproken wordt over de zee. Maar kijk eens naar het volgende vers.

4. *'En de derde engel goot zijn schaal uit in de rivieren en de waterbronnen, en het water werd bloed.'* (Zie ook Exodus 7, de eerste plaag.)

Je ziet dus in de opbouw al: het begint met de zoute zee met z'n vis en de belangrijke effecten die het zal hebben. Want als de zee geen zuurstof of andere dingen meer kan produceren, heeft dat effect. Maar ook de rivieren en waterbronnen, het zoete water dat uit de aarde komt, wordt veranderd in bloed waardoor leven zonder water, zonder iets überhaupt onmogelijk wordt. Je zou denken: nu moet je wel tot inkeer komen, want de noodzakelijke levensbehoeften van water wordt hier zelfs weggehaald. Als christen zou je op je knieën willen vallen en zeggen: 'Here, ontfermt U Zich toch, wij komen tot U'.

De reactie van de wereld is dat ze de Naam van God lasteren: 'Wat bent U voor een God, U behoort toch voor ons te zorgen?' Ik hoor de moderne theologie al zeggen: 'U hoort mij toch te dienen? U bent toch liefde? Hoe kunt U zo kwaad doen?'

En nu komt het tussenblokje van vers 5 tot en met 7 waarin de hemel gaat reageren.

5. *'En ik hoorde de engel van de wateren zeggen: U bent rechtvaardig, Heere, Die is en Die was en Die zal zijn, dat U dit oordeel geveld hebt.'*

Wat is *'de engel van de wateren'*? Kijk eens naar vers 2 en 3, daar hadden we het over het water. In de Joodse theologie - en zeker ook bijbels aannemelijk als we het hebben over de engelenwereld -

dan zien we dat engelen vaak zijn aangesteld over territoria. De aartsengel van Israël is Michaël en je hebt boodschapper-engelen, de serafs en de cherubs, aartsengelen. Je hebt allerlei lagen in de engelenwereld. Er zijn ook gebieden waar engelen actief zijn. Dat zien we ook in het boek Openbaring zoals 'rondom de troon', 'uit de tempel'. En hier in vers 5 wordt er één bij naam genoemd 'de engel van de wateren', de bezitter van datgene wat zojuist in bloed veranderde. Hij reflecteert op wat er gebeurt en zegt: 'U bent rechtvaardig, Heere, Die is en Die was en Die zal zijn'. Welk stukje ontbreekt hier? 'en Die zal komen'. In dit geval is Hij al aanwezig en gekomen met Zijn oordeel.

Dus de engel van het water zegt: 'U bent rechtvaardig'. Als hij dit al zegt, hoe kunnen wij mensen dan twifelen over Gods goedheid, genade en rechtvaardig oordeel. Daarom doen we Bijbelstudie om te zien dat God inderdaad heilig en rechtvaardig is, maar ook vol liefde en genade. Dat is precies hoe bijvoorbeeld Johannes in Johannes 1 de Here Jezus beschrijft als het vleesgeworden Woord van God, de Eniggeboren Zoon 'vol van genade en waarheid' (vs. 14). Waarheid heeft alles te maken met rechtvaardigheid, zoals wij in de rechtbank graag de waarheid willen horen en op basis van de waarheid een rechtvaardig oordeel. Dan bestaat recht. Dan hebben we niet iemand nodig die zegt: 'Ach, wat kon jij er aan doen dat je dat ongeluk hebt veroorzaakt. Ja, je kon ook niet helpen dat je licht het niet deed'. Zo werkt recht niet en Gods recht al helemaal niet. Gods recht is heilig en rechtvaardig. Het is een Rechter Die vol liefde en genade is. En daar botst het voor heel veel mensen: 'Zo'n God kan toch niet zijn? Hoe kan Hij dit nou toestaan als Hij liefde is?' Mensen haken daarom soms af. Sommige kerken leggen dan ook alleen nog maar de nadruk op liefde. Liefde is altijd het antwoord. Liefde voor en liefde na. Terwijl je juist dan moet gaan denken: wat is ware liefde? Als ware liefde betekent alles goedkeuren, alles maar leuk vinden, overal recht op hebben, dan heb je de liefde niet begrepen. Ware liefde is gekoppeld aan waarheid. Als ik mijn kinderen écht liefheb, het beste met ze voorheb en ze al het goede gun, moet ik ze soms in waarheid waarschuwen voor bepaalde dingen in het leven en moet ik boos worden als ze dingen doen die niet goed zijn voor hun opvoeding en toekomst. Dat is rechtvaardige liefde. Dat betekent dat God het allerbeste met ons voorheeft en soms moet zeggen: 'Dit moet je niet doen', daarom ook Zijn Thora, daarom ook het onderwijs van de Here Jezus Die helemaal niet tegen de Thora ingaat maar hem vervult. De Wet is nodig om duidelijk te maken wat goed en fout is, anders zouden we het helemaal niet weten. Maar Gods rechtvaardigheid heeft ermee te maken dat Zijn liefde betekent dat wij de waarheid krijgen. Zo moet je het zien. En ik denk dat wij blij mogen zijn dat God rechtvaardig is, dat Hij in liefde ons Zijn waarheid wil geven. Niet om ons kapot te maken, niet om ons te onderdrukken of al dat soort termen. God zegt ons soms wat hard de waarheid omdat Hij van ons houdt, zoals je soms tegen je kinderen even duidelijk moet zijn. En zoals ik, als voorganger van de gemeente, soms duidelijk moet zijn omdat we samen op weg zijn.

De engel bevestigt het hier. Dit is zo'n mooi en duidelijk antwoord.

De onderbouwing komt er achteraan. Want, waarom is het heilig en rechtvaardig wat Hij doet?

6. 'Aangezien zij het bloed van de heiligen en van de profeten vergoten hebben, hebt U hun ook bloed te drinken gegeven, want zij verdienen het.'

Hier zie je de link met het gebed, die schalen met gebeden worden nu de schalen van het oordeel: God geeft antwoord. Antwoord op een wachtende Gemeente die niet zélf het heft in handen genomen heeft, die niet zélf het zwaard gegrepen heeft, maar die biddend verwacht heeft en die stralend, rein, waakzaam en getrouw is tot Zijn komst. Die Gemeente heeft moeten verbijten, heeft moeten wachten, onrecht moeten verdragen, heeft haar leden gedood zien worden door het beest en zijn consorten vanwege het geloof in Christus. En wij moeten vandaag nog steeds in die belofte leven: **Wacht, wees waakzaam en getrouw, want Hij komt en zal rechtvaardig oordelen.** En als wij het oordeel weghalen uit onze theologie, zijn we nergens meer.

7. 'En ik hoorde een ander bij het altaar vandaan zeggen: Ja Heere, almachtige God! Uw oordelen zijn waarachtig en rechtvaardig.'

Kortom: de Here is getrouw en rechtvaardig.

8. *'En de vierde engel goot zijn schaal uit over de zon, en haar werd macht gegeven de mensen te verzengen met vuur.*

9.' *En de mensen werden verzengd door grote hitte. Maar zij lasterden de Naam van God, Die macht heeft over deze plagen, en zij bekeerden zich niet om Hem eer te geven.'*

De zon gaat heel heftig schijnen en God stuurt die zon aan, *'haar werd macht gegeven'*. Hoezo God is geen Schepper?

Wat was hiervóór ook al weer gebeurd? Waarom is het zo dramatisch? Er was geen water meer! Je zou toch bijna gaan bidden, maar nee, *'zij lasterden de Naam van God, Die macht heeft over deze plagen, en zij bekeerden zich niet om Hem eer te geven'*. Je hoort hier de Farao: 'Ik laat mijn volk niet gaan!' en de volgende plaag komt. Het begon met een simpel verzoek aan de Farao om het volk te laten gaan. Er kwam niet eerst een plaag en daarna het verzoek. Nee, er werd hem eerst duidelijk gemaakt dat Hij, de God van Abraham, de God van Izak en de God van Jakob is Die zegt dat hij Zijn volk moet laten gaan. Je ziet hier ook weer diezelfde lijn van geduld.

De aarde is getroffen en de mensen leven in een verzengende hitte zonder water, en zoals vers 2 zegt: *'onder kwaadaardige zweren'*, en ook die zijn niet te verkoelen. Probeer het je eens voor te stellen.

Maar dan verandert de toon en de richting.

10.' *En de vijfde engel goot zijn schaal uit over de troon van het beest, en zijn koninkrijk werd verduisterd. En zij beten op hun tong van pijn.'*

(Zie ook Exodus 10, 9^e plaag.)

Wat is de troon van het beest? Heeft hij een letterlijke, fysieke troon? Het is de plek van het beest waar hij gaat wonen. Dat kan de tempel zijn waar hij later plaatsneemt, maar ik denk dat het hier gaat om een soort hersteld Babylon, een hersteld machtscentrum wat een financieel en politiek centrum zal zijn. Hij troont op macht, geld, lust en alles wat niet van de Here zal zijn.

Die duisternis is het ontbreken van licht. Er ontstaat chaos, angst en isolatie.

11. *'En zij lasterden de God van de hemel vanwege hun pijn en vanwege hun zweren, maar zij bekeerden zich niet van hun werken.'*

De demonen jagen de mensen aan God te beschuldigen terwijl deze mensen niets van God willen weten. Niet de naam van boeddha of een andere god, maar juist die Naam die gegeven is tot heil van de mensen wordt gelasterd en beledigd.

12. *'En de zesde engel goot zijn schaal uit over de grote rivier, de Eufraat. En haar water droogde op, zodat de weg gereedgemaakt werd voor de koningen uit de richting waar de zon opgaat.'*

De grootste rivier en levensader van het Midden-Oosten droogt helemaal uit. Deze rivier kennen we ook van de zeven bazuinen. De rivierbodem wordt drooggelegd en deze weg heeft een doel. Aan de oostelijke machten en krachten moet je in die tijd denken aan landen als China, Japan en Korea. Vanaf vers 10 zie je al de eerste tekenen richting Armageddon, oftewel de vlakte van Jizreël, de plek waar de grote eindstrijd zal plaatsvinden en waar alle volken verzameld zullen worden. We lezen hier dat de eerste groep wordt uitgenodigd, nl. de koningen uit het Oosten.

Deze weg wordt gereedgemaakt om uiteindelijk die slag te voeren tegen God en de heiligen die er dan nog op een bepaalde manier zijn. Tegen wie wordt de strijd gevoerd? Wie is dan dat andere leger? Waarom moeten ze zich verzamelen? Omdat er klaarblijkelijk iets geregeld moet worden. Vers 13 is de argumentatie waarom de koningen uit het Oosten gaan komen en waarom later ook alle volken zullen komen naar die plek.

13. *'En ik zag uit de bek van de draak, uit de bek van het beest en uit de mond van de valse profeet drie onreine geesten komen, als kikvorsen.'*

Kikvorsen verwijst naar de tweede plaag in Egypte. Kikvorsen hebben in het Midden-Oosten en ook in de mythische cultuur van het Midden-Oosten altijd een associatie met demonen en andere slechte

dingen. De bedding van de rivier was leeg. In deze tekst wordt met het woord kikvorsen een beeld geschetst van onreinheid. En dat wordt ook gezégd in vers 14.

14. *'Dit zijn namelijk de geesten van de demonen, die tekenen doen en die uitgaan naar de koningen van de aarde en van de hele wereld, om hen te verzamelen voor de oorlog van de grote dag van de almachtige God.'*

Hier staat niet de koningen van het Oosten. Die kikvorsen, die valse drie eenheid, gaat valse praat houden en leugen verspreiden waardoor alle koningen van de aarde door hun leugenpraat uitgedaagd worden om naar Armageddon te komen om uiteindelijk een slag te voeren tegen God en een overblijfsel wat er nog is.

'de grote dag van de almachtige God', ook wel genoemd: *'de dag des Heeren'*. Op die dag zal duidelijk worden Wie de ware Koning van Israël is.

Ik kan me voorstellen dat je denkt: 'Lieve help, hoe gaan we dit overleven? Hoe kun je staande blijven?' Het antwoord vind je in vers 15 wat een samenvatting is uit Mattheüs 24:43,44. Daar kregen de discipelen namelijk eenzelfde antwoord.

15. *'Zie, Ik kom als een dief. Zalig hij die waakzaam is en op zijn kleren acht geeft, zodat hij niet naakt zal rondlopen en men zijn schaamte niet zal zien.'*

In Mattheüs 24 vind je de rede van Jezus over het einde van de wereld. In het eerste vers staat: *'En Jezus ging weg en vertrok uit de tempel; en Zijn discipelen kwamen naar Hem toe om Hem op de gebouwen van de tempel te wijzen'*. Die tempel was in het jaar 30-31 door Herodes gerestaureerd en zag er weer prachtig uit. Daar kijken ze naar en Jezus houdt Zijn toespraak waarin de grote verdrukking wordt genoemd, de wederkomst van Christus, de vijgenboom en de aansporing tot waakzaamheid. En dan staat er in vers 42,43,44: *'Wees dan waakzaam, want u weet niet op welk moment uw Heere komen zal. Maar weet dit, dat als de heer des huizes geweten had in welke nachtwake de dief komen zou, hij waakzaam geweest zou zijn, en niet in zijn huis zou hebben laten inbreken. Weest ook u daarom bereid, want op een uur waarop u het niet zou denken, zal de Zoon des mensen komen'*. En dan de vraag: *'Wie is dan de trouwe en verstandige dienaar, die zijn heer over zijn personeel aangesteld heeft om hun het voedsel op de juiste tijd te geven? Zalig die dienaar die door zijn heer bij zijn komst zo handelend aangetroffen zal worden'*(vs. 45,46).

Daarna komen in Mattheüs 25 twee gelijkenissen: 'De wijze en de dwaze meisjes', daar gaat het over getrouw zijn en het verhaal over 'De talenten' gaat over waakzaam en getrouw zijn. Dit zijn illustraties van de aangehaalde teksten uit Mattheüs 24.

'Zalig hij die waakzaam is en op zijn kleren acht geeft'. Hiermee wordt bedoeld 'rein', de kleren moeten rein zijn, wit en stralend. Niet bevlékt met de daden van overspel en ontucht.

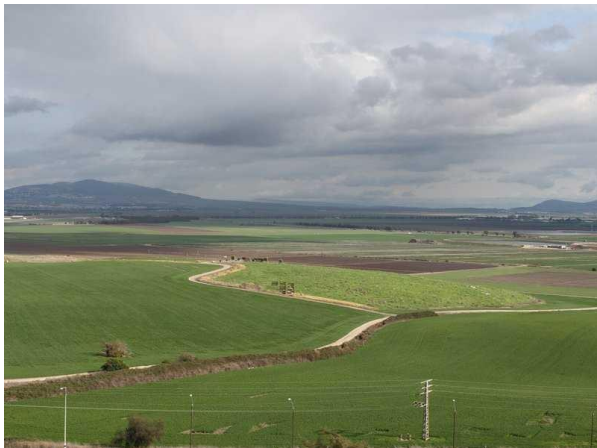
Wie moet stralend en wit als sneeuw zijn? **De bruid: de gelovige Jood en heiden die samen de Heer verwachten.**

Een bruid die waakzaam en getrouw is geweest en wachtend is op de komst van de Heer, op de Bruidegom. Dat is de wachtende groep gelovigen, de Gemeente en Israël samen.

---

16. *'En hij verzamelde hen op de plaats die in het Hebreeuws Armageddon wordt genoemd.'*

De foto laat een deel van de vlakte van Jizreël/Armageddon zien. Het is een enorme vlakte die omringd wordt door bergen en loopt uiteindelijk in een sleuf richting Jeruzalem en komt uit bij de Olijfberg/Tempelberg. Het is een vruchtbare streek.

17. *'En de zevende engel goot zijn schaal uit over de lucht. En er klonk een luide stem uit de tempel in de hemel, vanaf de troon, die zei: Het is geschied.'*

(Zie Exodus 9, 7^e plaag.)

Dit lijkt op 'Het is volbracht'. In vers 17 wordt het oordeel uitgegoten en aan het kruis wordt het oordeel gedragen. Wat gebeurde er na de kruiswoorden 'Het is volbracht'? De aarde werd donker, verduisterd en er vond een enorme aardbeving plaats. Zie vers 18.

18. *'En er kwamen stemmen, donderslagen en bliksemstralen. En er kwam een grote aardbeving, zo een als er niet is geweest sinds er mensen op de aarde geweest zijn: zo'n aardbeving, zo groot!'*

Je ziet hier een link met het kruis waar het is 'volbracht' voor de heiligen en in vers 17 is het oordeel 'geschiedt', het oordeel is gegeven.

In vers 19 lees je de reactie.

19. *'En de grote stad viel in drie stukken uiteen en de steden van de heidenvolken stortten in. En het grote Babylon kwam bij God in gedachtenis, en Hij gaf haar de drinkbeker met de wijn van Zijn grimmige toorn.'*

Er is discussie over de vraag wat die grote stad is. Sommigen zeggen dat het Jeruzalem is. Maar de grote stad wordt meestal Babylon genoemd en in die tijd was het de grote stad Rome.

Bij de 'schalen' is altijd ruimte voor bekering, maar Babylon was gevuld met mensen die de Naam van God lasterden en zich niet bekeerden. God gaat de toorn van Zijn grimmigheid uitstorten.

20. *'En alle eilanden zijn op de vlucht geslagen, en bergen waren er niet meer te vinden.'*

Hoe moet je dit opvatten? Wat duidelijk wordt is de toon die hierin aangegeven wordt: als God Zijn toorn en grimmigheid gaat uitstorten, is er geen ontkomen aan.

21. *'En grote hagelstenen, elk ongeveer een talentpond zwaar, vielen uit de hemel op de mensen neer. Maar de mensen lasterden God vanwege de plaag van de hagel, want de plaag van de hagel was zeer groot.'*

Hagelstenen van 30 kilo. Hemel en aarde zullen bewegen, er zal van alles gebeuren, maar de mensen bekeerden zich niet. Dat geeft iets aan van de enorme krachten en machten die er zijn vanuit de duisternis om mensen zich tegen God te laten keren.